

Sex og Politikk innspill til Utenriks- og forsvarskomiteen Prop 1 S (2023-2024)

Sex og Politikk er glade for at seksuelle og reproduktive helse og rettigheter (SRHR) lenge har vært en sentral prioritering for norsk utviklingspolitikk på tvers av politiske skillelinjer, synliggjort blant annet i Støre-regjeringens Hurdalsplattform og Solberg-regjeringens forpliktelser til SRHR inngått i Nairobi i 2019 (under ICPD+25). I Norge er vi enige om at SRHR er viktig for utvikling og at krise og konflikt rammer allerede sårbare grupper hardest. De siste årene ser vi en framvekst globalt av krefter som ønsker innskrenkninger av SRHR.

Med tverrpolitisk enighet om viktigheten av SRHR må Norge ta en ledende rolle for stanse disse motkreftene med mer enn store ord. Stortinget må finne 0,06% for å bringe oss tilbake til 1%. De økende utfordringene på SRHR fortjener en stor andel av dette.

Vi gir med dette innspill til **Kapittel 160 Helse, Kapittel 161 Utdanning, Kapittel 152 Menneskerettigheter, Kapittel 164 Likestilling og Kapittel 170 Sivilt samfunn**. Det totale SRHR-budsjettet må øke fra 2023-nivå.

I 2024 markerer verden 30-årsjubileet for den internasjonale konferansen for befolkning og utvikling (ICPD) i Kairo i 1994 (ICPD+30). Vi er glade for at statsbudsjettet synliggjør norsk vilje til å være vertskap for en av hovedarrangementene i markeringen: Den global parlamentarikerkonferanse hvor vi ser på gjennomføring av handlingsplanen fra ICPD. Sex og Politikk ser frem til å samarbeide med Regjeringen, Global Parliamentary Association og UNFPA for å gjennomføre konferansen. Når Norge under konferansen skal stå i front for SRHR internasjonalt bør vi ha mer å vise til enn store ord.

Dessverre viser ikke budsjettforslaget at Regjeringen griper denne muligheten. Norge tar en så viktig rolle når det gjelder normsetting for SRHR globalt, og det er skuffende å se at Regjeringens engasjement ikke resulterer i en synlig økt økonomisk satsing på SRHR i bistandsbudsjettet. **Kapittel 152 Menneskerettigheter, Kapittel 164 Likestilling og Kapittel 170 Sivilt samfunn videreføres på samme nivå som 2023. Da de ikke inflasjonsjusterte er det i realiteten en nedgang fra 2023 for disse kapitlene, hvor hoveddelen av SRHR innsatsen ligger.** Dette til tross for at SRHR trekkes frem gjennomgående i budsjettet som en viktig prioritering. I tillegg kuttes sentrale SRHR-poster som GFF og UN Aids (se mer nedenfor).

En økning i bevilgninger til SRHR er ikke bare ønskelig, det er nødvendig. Som Regjeringen selv skriver i budsjettforslaget er det en økning av seksuell og kjønnsbasert vold, mødre- og spedbarnsdødelighet, uønskede graviditeter, farlige aborter og barneekteskap i kjølvannet av Covid-19. Vi vet at kriser rammer kvinner og minoriteter hardest, og i en tid preget av klimakatastrofer og konflikt må ikke Norge glemme de mest utsatte. Innspill fra Utenriks- og forsvarskomiteen må også ta høyde for den svært urovekkende utviklingen i Midtøsten siden budsjettforslaget ble presentert, da dette er forventet å ytterligere øke behovene i regionen. Samtidig øker motstanden mot løsningene vi vet fungerer. Velorganiserte og tungt finansierte anti-rettighetsgrupper jobber globalt for å begrense kvinners rett til å bestemme over egen kropp, skeives rettigheter og unges tilgang til helhetlig seksualitetsundervisning. Sivilsamfunnsorganisasjoner som jobber med denne tematikken får et stadig mer innsnevret handlingsrom.

Norge, som ett av svært få land med tverrpolitisk enighet om seksuelle rettigheter globalt, må bruke denne enigheten for å støtte sivilsamfunnsaktørene som jobber for å ivareta SRHR i land med svært vanskelige arbeidsvilkår. Dette gjelder særlig å sikre støtte til de som arbeider med de spesielt kontroversielle områdene, nemlig abort, seksualitetsundervisning og kjønns- og seksualitetsmangfold.

Sex og Politikk anmoder Utenriks- og forsvarskomiteen om å:

- **Minimum øke Kapittel 160 Helse, Kapittel 152 Menneskerettigheter, Kapittel 164 Likestilling og Kapittel 170 Sivilt samfunn slik at de er inflasjonsjustert.**

Sex og Politikk ber Utenriks- og forsvarskomiteen om følgende merknad:

- **Stortinget ber Regjeringen styrke og synliggjøre finansieringen av SRHR i forbindelse med 30-årsmarkeringen av ICPD, og øke bevilgningen, med særlig støtten til seksualtetsundervisning, abort og skeives rettigheter.**

1. Videreføre støtte til GFF og UN Aids på samme nivå som 2023

I budsjettforslaget under kap 160 Helse foreslås støtten til Global Financing Facility (26 % av støtten til GFF anses som SRHR-midler) nedskalert, og støtten til UN Aids mer enn halvert. Å redusere bevilgninger til GFF er uheldig spesielt nå med økte behov i mange lavinntektsland etter Covid-19 pandemien. Begrunnelsen for redusert støtte til GFF fra neste år er «budsjettsituasjonen på posten». GFF har vært viktig for å oppfylle norske ambisjoner for global helse generelt, og for seksuelle rettigheter, mødre- og barnehelse, helsesystemstyrking og universell helsedekning spesifikt og må derfor videreføres minst på dagens nivå.

Selv om GFF ikke er perfekt, har Norge et ansvar for å sende et sterkt signal overfor andre donorer om at global helse er viktig. Å redusere støtten til en finansieringsmekanisme Norge var sentral i å etablere, er ikke å sende et slikt signal. Norad skriver i sin interne vurdering at Norge, som en av de største donorene, er i en god posisjon til å påvirke GFFs policy, planer og bevilgninger fremover. Det er viktig at Norge tar denne rolle, særlig for å styre GFF i forhold til å øke tilgangen til trygg abort og kreve en mer inkluderende satsing med tanke på kjønns- og seksualitetsmangfold i mottakerlandene.

UNAIDS har vært det viktigste FN organet i kampen for skeives rettigheter globalt. Når motkreftene nå setter inn spesielt skyts mot skeive, er det feil prioritering å kutte her.

Sex og Politikk anmoder Utenriks- og forsvarskomiteen om å:

- **Videreføre Global Financing Facility (kapittel 160 Helse Post 70) og UN Aids (kapittel 160 Helse Post 72), på minimum samme nivå som i 2023.**

Sex og Politikk ber Utenrikskomiteen om følgende merknad:

- **Stortinget ber Regjeringen bruke sin innflytelse i GFF til å styrke GFF ytterligere i å øke tilgangen til trygg abort og kreve en mer inkluderende satsing på kjønns- og seksualitetsmangfold.**

2. Bistandsbudsjettet må utgjøre 1 % av BNI

Regjeringens ambisjoner for internasjonal bistand fortsetter å skuffe, og det totale utviklingssamarbeid utgjør i forslaget 0,94 % av det totale budsjettet. Bistanden ligger dermed fortsatt under den politiske enigheten om én prosent, og en stor andel av det foreslåtte budsjettet går til Ukraina og ukrainske flyktninger i Norge. Det kuttes i nesten samtlige regionbevilgninger, og den lille økningen på Post 75 Afrika gjør fortsatt ikke opp for fjorårets kutt. Støtte til Ukraina er viktig og trenger ikke gå på bekostning av verdens fattigste, og de som er mest utsatte for klimakatastrofer og globale kriser. Behovene i resten av verden blir ikke mindre, men større.

Vi er også svært bekymret over at Regjeringen fortsetter å gjøre innhugg i støtten til utdanning, selv om vi noterer at seksualtetsundervisning synes skjermet fra dette kuttet.

Sex og Politikk ber Utenriks- og forsvarskomiteen sikre at Norge opprettholder 1 % av BNI til bistand. Økningen bør fordeles på Kapittel 160 Helse, Kapittel 161 Utdanning,

Kapittel 152 Menneskerettigheter, Kapittel 164 Likestilling og Kapittel 170 Sivilt samfunn.

I anmodning om høring skrev vi:

Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) innen utviklingspolitikken.

Vårt innspill omhandler følgende kapitler:

Kapittel 160 Helse

Kapittel 161 Utdanning

Kapittel 152 Menneskerettigheter

Kapittel 164 Likestilling

Kapittel 170 Sivilt samfunn

Norge tar en svært viktig normativ rolle for å styrke SRHR globalt. Likevel synliggjøres ikke Regjeringens engasjement i en tydelig økt økonomisk satsing på SRHR i utviklingspolitikken. Kapittel 152 Menneskerettigheter, Kapittel 164 Likestilling og Kapittel 170 Sivilt samfunn videreføres på samme nivå som 2023. De er ikke inflasjons- eller valutajusterte. Dette er i realiteten en nedgang fra 2023 for disse kapitlene, som SRHR-prosjekter vanligvis finansieres under. I tillegg kuttes sentrale SRHR-poster som GFF og UN Aids i kap 160 Helse. Dette til tross for at SRHR trekkes frem gjennomgående i budsjettet som en viktig prioritering.

En økning i bevilgninger til SRHR er ikke bare ønskelig, det er nødvendig. Som Regjeringen selv skriver i budsjettforslaget er det en økning av seksuell og kjønnsbasert vold, mødre- og spedbarnsdødelighet, uønskede graviditeter, farlige aborter og barneekteskap i kjølvannet av Covid-19. Vi vet at kriser rammer kvinner og minoriteter hardest, og i en tid preget av klimakatastrofer og konflikt må ikke Norge glemme de mest utsatte. Innspill fra Utenriks- og forsvarskomiteén må også ta høyde for den svært urovekkende utviklingen i Midtøsten siden budsjettforslaget ble presentert, da dette er forventet å ytterligere øke behovene i regionen.